

מהדורה למורה – טקס כסליו וחנוכה

אור של יחד: מטרות, התאמות, בטיחות, תאריכים ופתרונות

למורה

מה בקובץ

1. מטרות
2. בחירת טקס
3. התאמות
4. לוח זמנים להפקה
5. בטיחות
6. עולים וחנ"מ
7. תאריכים לוודא
8. פתרונות החוברת והחידון

חלק א׳ – מטרות ובחירת טקס

- לחגוג יחד את חנוכה ואת חודש כסלו כחודש של אור, חלומות ותקווה – באווירה רגועה ומכילה.
- לחבר את התלמידות והתלמידים לשמונה ערכים דרך שמונת הנרות: אומץ, תקווה, נתינה, אחדות, חוסן, ענווה, הכרת תודה ואור לאחרים.
- לחזק שייכות, משמעות ותחושת מסוגלות – כל ילד וילדה יכולים להיות "נר קטן" שמאיר.
- לתת במה למגוון מסורות וקהילות, ולמגוון צורות של משפחה.
- לתרגל עבודת צוות: הפקה, חזרות, הופעה מול קהל.

איזה טקס?

טקס	משך	למי
טקס בית ספרי	20–25 דק׳	חט״ב ותיכון, באולם או בחצר
טקס כיתתי / שכבתי ליסודי	15 דק׳	א׳–ו׳, כולל גרסה מנוקדת לא׳–ג׳
רגע הדלקה בשיעור חינוך	7 דק׳	כל כיתה, כל גיל

חלק ב׳ – התאמות ולוח זמנים

- קצרו או הוסיפו נרות: אפשר להדליק נר-ערך אחד בכל יום של החג, ולספר את הקטע שלו בהפסקה בבוקר.
- החליפו ערכים לפי צורכי הכיתה – השאירו את המבנה: ערך, קטע קריאה, משפט הדלקה, שאלה, מעשה קטן.
- בכיתה הטרוגנית תנו לכל תלמיד/ה תפקיד בגודל המתאים: מילה אחת, משפט, קטע, או תפקיד מאחורי הקלעים.
- השתתפות תמיד מתוך בחירה. מי שלא רוצה לעלות לבמה – יכול/ה להיות בצוות תפאורה, שקופיות או סאונד.
- אם יש תלמידים ממסורות או מדתות שונות – הציגו את הטקס כ"מה שאנחנו מציינים יחד", הזמינו לשתף בחגי אור ממסורות אחרות, ואל תחייבו ברכה או שירה.
- אפשר לשלב את המשחקים מהאתר (חידון מהיר, סביבון, איש תלוי) כפתיח או כסיום בכיתות.

לוח זמנים להפקה

- שבועיים לפני: בחירת טקס, חלוקת תפקידים, אישור תאריך ומקום מול ההנהלה.
- שבוע וחצי לפני: חזרות קריאה, הכנת תפאורה ממחזור, שליחת הזמנה למשפחות.
- שבוע לפני: חזרה ראשונה על הבמה, שקופיות וסאונד.
- יומיים לפני: חזרה גנרלית מלאה עם תאורה ומיקרופונים.
- ביום הטקס: הגעה 40 דקות לפני, בדיקת סאונד, ונרות LED מוכנים.

עולים

- השתמשו בגרסה בעברית קלה: משפטים קצרים, הווה, מילים חוזרות (נר, אור, תודה).
- תנו לתלמידים העולים לקרוא משפט הדלקה גם בשפת האם שלהם – ואחריו בעברית.
- הציגו את המילון המאויר (עברית–אנגלית–רוסית–ערבית) על המסך או כדף ביד.
- בקשו מהם לספר על חגי אור או על מסורות חורף במקום שממנו הגיעו – מתוך בחירה בלבד.

חנ"מ

- שורות קצרות של 3–6 מילים; מילה מודגשת אחת בכל משפט.
- סימנים חזותיים: אימוג'י ותמונה לכל ערך (💪 אומץ, 🌱 תקווה, 🎁 נתינה, 🤝 אחדות, 🦁 חוסן, 🌾 ענווה, 🙏 הכרת תודה, ✨ אור לאחרים).
- "לוח רצף" מצויר של שלבי הטקס, כדי שכל ילד וילדה יידעו מה בא עכשיו.
- תפקידים מוחשיים: להדליק נר LED בלחיצה, להרים שלט ערך, להחזיק פנס.
- רגע שקט מוכרז מראש; אפשר אוזניות מפחיתות רעש למי שצריך.
- חזרה קצרה כל יום על אותו קטע – הצלחה חוזרת בונה ביטחון.

חלק ג' – בטיחות ותאריכים

🦺 בטיחות

- בתוך מבנה – רק נרות חשמליים/LED. אש גלויה רק בחוץ, בליווי מבוגר אחראי ולפי נוהלי הבטיחות של בית הספר.
- חנוכייה גדולה מקרטון ונורות LED – לחברו רק לסוללות או לשנאי תקני; לא להשאיר כבלים במעבר.
- שמרו על מעברים פנויים ויציאות חירום פתוחות; סדרנים בכל יציאה.
- בדקו רגישויות למזון לפני חלוקת סופגניות או לביבות; הציעו חלופה.
- במות ומדרגות – סימון קצוות בסרט בולט; עלייה וירידה מסודרת.
- רגשות: ייתכן שהחג מעורר אצל חלק מהתלמידים געגוע או קושי. שמרו על טון רך, ואפשרו לפנות ליועצת אחרי הטקס.

תאריכים ופרטים לוודא

- חנוכה תשפ"ז: הדלקת הנר הראשון ביום שישי 4.12.2026 בערב (כ"ה בכסלו חל בשבת 5.12.2026), ובערב שבת מדליקים לפני הדלקת נרות השבת – לוודא.
- הנר השמיני: יום שישי 11.12.2026 בערב; החג מסתיים בשבת 12.12.2026 (ב' בטבת) – לוודא.
- ראש חודש כסלו תשפ"ז: שני ימים – יום שלישי 10.11.2026 (ל' בחשוון) ויום רביעי 11.11.2026 (א' בכסלו) – לוודא.

- ראש חודש טבת וחג הבנות: כסלו תשפ״ז מלא, ולכן ראש חודש טבת הוא יומיים – ל׳ בכסלו (חמישי 10.12.2026) וא׳ בטבת (שישי 11.12.2026) – לוודא.
- חופשת חנוכה בבתי הספר – לפי לוח החופשות של בית הספר – לוודא.
- שירים: מופיעים רק שמות של שירי חנוכה קלאסיים; לפני השמעה או הקלטה בטקס – לוודא זכויות ונוסח.
- תאריכים: הנר הראשון ערב שישי 4.12.2026 (כ״ה בכסלו תשפ״ז = 5.12.2026); ראש חודש כסלו 10–11.11.2026 – לוודא בלוח שנה.
- חג הבנות – מנהג קהילות צפון אפריקה (בעיקר תוניסיה ואלג׳יריה) ועוד; פרטי המנהג משתנים בין קהילות.
- חנוכת המקדש – 164 לפני הספירה לפי ההערכה המקובלת; 'יותר מאלפיים ומאה שנה' מבוסס על כך.
- כללי משחק הסביבון (נ/ג/ה/פ) – הגרסה המקובלת; יש וריאציות.
- מאכלי חלב בחנוכה זכר לסיפור יהודית – מנהג אשכנזי בעיקר; ספינג׳ – מנהג מרוקאי/צפון אפריקאי.
- כסלו בתנ״ך: נחמיה א׳ 1 וזכריה ז׳ 1.
- פרשות כסלו תשפ״ז (נבדק בלוח): תולדות, ויצא, וישלח, ובשבת חנוכה הראשונה (5.12) – וישב (חלומות יוסף); בשבת השנייה (12.12, ב׳ בטבת) – מקץ (חלומות פרעה) – לוודא מול לוח השנה העברי.

שירים מוצעים (שמות בלבד)

- מעוז צור – פיוט מסורתי – הבית הראשון מתאים לשירת כל הקהל
- הנרות הללו – נוסח מסורתי שנאמר או מושר אחרי ההדלקה
- באנו חושך לגרש – שיר חנוכה קלאסי – לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה
- מי ימלל – שיר חנוכה קלאסי – לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה
- סביבון סוב סוב סוב – שיר ילדים קלאסי – מתאים במיוחד ליסודי; לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה
- ימי החנוכה – שיר חנוכה קלאסי – לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה
- אנו נושאים לפידים – שיר חנוכה קלאסי – מתאים לחט״ב ותיכון; לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה
- חנוכה חג יפה – שיר ילדים קלאסי – לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה
- כד קטן – שיר ילדים קלאסי – לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה
- נר לי – שיר ילדים קלאסי – לוודא זכויות לפני שימוש בהקלטה

חלק ד' – פתרונות

חוברת התלמיד – חלק א'

#	שאלה	תשובה
1	כמה נרות מדליקים בלילה השמיני של חנוכה (בלי השמש)?	א. 8
2	מה פירוש האותיות נ ג ה פ על סביבון בישראל?	ב. נס גדול היה פה
3	באיזה תאריך עברי מתחיל חנוכה?	ג. כ"ה בכסלו
4	איך נקרא הנר שבעזרתו מדליקים את שאר הנרות?	ד. השמש
5	אילו אותיות כתובות על סביבון מחוץ לישראל?	א. נ ג ה ש
6	מה פירוש המילה "חנוכה" בהקשר של החג?	ב. חנוכת המקדש מחדש
7	כמה קנים היו למנורה שבמקדש?	ג. שבעה
8	איזה מאפה מטוגן מוכר במיוחד מקהילות צפון אפריקה בחנוכה?	ד. ספינג'

חוברת התלמיד – חלק ב' (התאמה)

ערך	מספר הנר
אומץ	1
תקווה	2
נתינה	3
אחדות	4
חוסן	5
ענווה	6
הכרת תודה	7
אור לאחרים	8

חידון מהיר – כל התשובות

#	שאלה	תשובה
1	כמה נרות מדליקים בלילה השמיני של חנוכה (בלי השמש)?	8
2	מה פירוש האותיות נ ג ה פ על סביבון בישראל?	נס גדול היה פה
3	באיזה תאריך עברי מתחיל חנוכה?	כ"ה בכסלו

#	שאלה	תשובה
4	איך נקרא הנר שבעזרתו מדליקים את שאר הנרות?	השמש
5	אילו אותיות כתובות על סביבון מחוץ לישראל?	נ ג ה ש
6	מה פירוש המילה "חנוכה" בהקשר של החג?	חנוכת המקדש מחדש
7	כמה קנים היו למנורה שבמקדש?	שבעה
8	איזה מאפה מטוגן מוכר במיוחד מקהילות צפון אפריקה בחנוכה?	ספינג׳
9	איזה חג חוגגים בקהילות צפון אפריקה ובקהילות נוספות בראש חודש טבת?	חג הבנות
10	מה מצאו המכבים במקדש לפי המסורת?	כד שמן קטן אחד
11	לכמה ימים היה אמור להספיק השמן שנמצא?	אחד
12	כמה ימים דלק השמן לפי המסורת?	שמונה ימים
13	איזה מבני מתתיהו כונה "המכבי"?	יהודה
14	באיזה מקום, לפי המסורת, החל המרד?	מודיעין
15	איזה מאכל חנוכה מסורתי הגיע מקהילות מזרח אירופה?	לביבות תפוחי אדמה
16	מדוע נוהגים לאכול מאכלים מטוגנים בחנוכה?	זכר לנס השמן
17	היכן נוהגים להעמיד את החנוכייה?	ליד חלון או בפתח הבית
18	מה פירוש הביטוי "פרסומי ניסא"?	פרסום הנס
19	כסלו הוא החודש ה... בשנה העברית, כשסופרים מתשרי?	שלישי
20	על מה חלם יוסף באחד מחלומותיו?	על שמש, ירח וכוכבים
21	מה ההבדל בין חנוכייה למנורת המקדש?	לחנוכייה שמונה קנים ועוד מקום לשמש
22	כמה נרות מדליקים בסך הכול בשמונת לילות החג (בלי השמש)?	36
23	את מי כינו אחיו "בעל החלומות"?	יוסף
24	איך קוראים לסביבון ביידיש?	דריידל
25	במשחק הסביבון המסורתי, מה קורה כשיוצאת האות ג?	לוקחים את כל הקופה
26	במשחק הסביבון המסורתי, מה קורה כשיוצאת האות ה?	לוקחים חצי מהקופה
27	מה פירוש המילה "שמש" כשמדברים על החנוכייה?	נר משרת שמדליק את האחרים

#	שאלה	תשובה
28	באיזו עיר עמד המקדש שחנכו המכבים?	ירושלים
29	מהו "חג הבנות"?	יום לכבוד בנות ונשים בראש חודש טבת
30	איזה קטע נהוג לומר אחרי הדלקת הנרות?	הנרות הללו
31	איזה סוג מאכלים אוכלים בקהילות מסוימות בחנוכה זכר לסיפור יהודית?	מאכלי חלב וגבינה
32	כמה ימים נמשך חג החנוכה?	שמונה
33	מה פירוש "מעט אור דוחה הרבה חושך"?	גם אור קטן מרחיק חושך רב
34	מתי יודלק הנר הראשון של חנוכה בשנת 2026?	ביום שישי בערב, 4 בדצמבר